

126. бригада ВОЈИН на прагу новог јубилеја

НЕВИДЉИВИ ХЕРОЈИ ПВО

Слободно небо над нашом земљом даноноћно осматрају српски „војиновци”. Тако је у миру и у рату, ноћу и дању, у сумрак и у свитање. Припадници јединице одликоване Орденом народног хероја за изузетан допринос у одбрани земље 1999. године непрекидно су будни. На радарским положајима смештеним на не превише приступачним местима, у јединственом систему дежурства, већ дуже од века загладени су у небо изнад Србије како би обезбедили миран живот њеним грађанима.

Пише Владимир ВЈЕШТИЋ

Улога 126. бригаде ВОЈИН у систему јединствене противваздухопловне одбране је од стратегијског значаја. Непрекидним осматрањем ваздушног простора обезбеђују ловачкој авијацији и ракетним јединицама за противваздухопловна дејства податке за правовремено и успешно дејство, а другим јединицама Војске Србије и надлежним цивилним структурама услове за успешну одбрану и заштиту. Припадници јединица ВОЈИН добро знају да од њихове ефикасности, брзине достављања података и прецизности зависи и ефикасност јединица којима су ти подаци намењени.

Незаборавну епопеју „војиновци” су исписали током НАТО агресије 1999. године, када су међу првима били на удару, а бомбардовање њихових радарских положаја није престало свих 78 дана. Ипак, ниједан налет НАТО авијације није прошао незапажено и с великом сигурношћу се може рећи да су припадници 126. бригаде ВОЈИН, активностима на откривању НАТО бомбардера упућених на борбене задатке тих драматичних дана, спасили хиљаде живота.

78 дана под ватром

Да је дејство припадника јединица ВОЈИН било истински херојски чин најбоље илуструје податак да на радарским положајима, по дефиницији, нема ефикасне одбране, јер свако радарско зрачење представља захваћан циљ за непријатељске бомбарде-

ре. Спасавали су их упорни маневри, непоновљива довитљивост и домишљатост, каже командант 126. бригаде ВОЈИН пуковник Александар Дучић.

– Током 1999. године, од 24. марта до 9. јуна регистровани смо 26 хиљада летова НАТО авијације, од којих су више од 18 хиљада извели борбени ваздухоплови. Нашу јединицу непријатељ је нападао непрекидно, директно је гађајући укупно 98 пута. На нас је бачено 99 авио-бомби, лансирано 15 крстарећих ракета, уз 29 противрадарских и 13 ракета ваздух-земља. Оно чиме се данас поносимо је чињеница да смо од првог до последњег дана агресије били ефикасни, омогућавајући својим деловањем правовремено дејство свим корисницима наших података – напомиње командант бригаде, додајући да их је, уз споменуте честе и брзе маневре и стручну и домишљату оправку технике на положају, красила велика умешност на успостављању нарушеног система радарског осматрања.

Командант истиче да су подаци о ситуацији у ваздушном простору крајњим корисницима били доступни свих 78 дана агресије, што представља преседан у историји модерног ратовања, ако имамо у виду колико се пажње поклања уништењу радарских средстава браниоца.

– Такав успех остварен је захваљујући упорном премештању јединица ВОЈИН, које су током 170 маневара прешле око 300 хиљада километара и

ДАН СЛУЖБЕ И БРИГАДЕ ВОЈИН

Дан службе ВОЈ и 126. бригаде ВОЈИН обележава се 18. јуна. Тог дана 1915. године српска Врховна команда издала је наређење о формирању сталних осматрачких сигналних станица ради осматрања праваца лета непријатељских авиона. Данашња 126. бригада ВОЈИН формирана је 12. октобра 1992, преформирањем тадашњих пукова ВОЈИН, који су својим зонама осматрања покривали простор некадашње СФРЈ. Очекујући јубилеј, три деценије постојања, јединица је у периоду за нама низом манифестација обележила век постојања службе ваздушног осматрања и јављања у Србији. – Осим два филма, „Сто година службе” и „Ратна бележница”, којим су овековечени догађаји из 1999. године, урађена је и монографија која прати историјат службе од самих почетака. Не могу а да не споменем да смо на Маљену, на месту погибије поручника Жељка Савичића и Сенише Радића, 6. априла 1999. године, за време НАТО агресије, подигли црквицу посвећену Светом Георгију, где их се сваке године на тај дан молитвено сећамо. Њихова имена носе улице у Нишу, Јакову, на Дивчибарима и у Краљеву – каже командант 126. бригаде ВОЈИН пуковник Александар Дучић и подсећа да је поводом обележавања века постојања службе ВОЈ отворена и Спомен-соба која чува сећање на развој службе ВОЈ кроз више периода.

запоселе више од 160 радарских положаја. Велики подвизи, због којих је јединица одликована Орденом народног хероја, однели су и два млада живота, а један припадник јединице је тешко рањен. Потпоручници Синиша Радић и Жељко Савичић, официри за навођење, страдали су на Маљену 6. априла 1999. године, на борбеном задатку у кабини радара погођеног авио-бомбом, док је поручник Жељко Мићић тешко рањен на радарском положају код Враћа – с пијететом истиче пуковник Дучић, уз подсећање да „војиновци” ни данас не заборавају своје погинуле колеге. Спомен-обележја подигнута на Маљену и у касарнама „Бањица” у Београду и „Јован Курсула” у Краљеву представљају места на којима се непрекидно „срећу” са својим ратним друговима.

Непрекидно на положају

Више од две деценије након НАТО агресије, у миру, припадници 126. бригаде ВОЈИН су на својим редовним, одговорним и важним задацима, који се готово не разликују од оних током

рата. На радарским положајима, у јединственом систему дежурства, даноноћно осматрају небо изнад Србије. На екранима непрекидно укључених радара све врви од „тачкица”.

Пуковник Александар Дучић истиче да је императив јединице њена посвећеност сваком припаднику – његовом стручном оспособљавању, даљем побољшању услова живота и рада у касарнама и на издвојеним објектима.

– Тежимо даљем јачању идентитета припадника херојске бригаде, јер само на тај начин можемо спремно да дочекамо будуће изазове. Љубав и ентузијазам припадника бригаде ВОЈИН су пословични и у рату и у миру. Сви се идентификујемо са својом јединицом, свесни њеног значаја спремни смо да уложимо највеће напоре на изградњи и подизању способности и јединице и појединца. Уосталом, за војиновце је карактеристично да сви дишу као један, како у посадама и на издвојеним објектима, тако и у јединицама, а сваки члан посаде оспособљен је не само за операто-

МЛАДЕ УВЕРИТИ ДА СУ БИТНИ

Командант 126. бригаде ВОЈИН пуковник Александар Дучић, уз речи захвалности старијим колегама, истиче задовољство због младих колега – потпоручника који су у јединицу распоређени у последњих неколико година, након завршетка Војне академије: „Њих дословно већ видимо у будућности на одговорним дужностима или као предаваче, јер њихова мотивисаност и залагање, као и стална жеља за усавршавањем, представљају истински ресурс јединице. Не држимо их са стране, већ их гурамо у ватру, ослањамо се на њих. Сматрам да је веома важно, уз причу о улагању у њих, младима и практично, на све могуће начине, дати до знања да их сматрамо битнима.”

ра на радару већ и за његово основно одржавање и оправку, што нас чини тако ефикасним – напомиње командант 126. бригаде ВОЈИН пуковник Александар Дучић.

Изазов који траје

На једном од радарских положаја, у близини Качарева, у ветровитој Панонској равници, ангажовани су припадници 2. чете ВОЈИН којима командује капетан Ђорђе Динић. Командир каже да су услови живота и рада на том радарском положају добри, а да се и даље чини све што се може да буду још бољи.

Ти посвећени људи не либе се да надлежнима представе и све тешкоће с којима се суочавају. Једна од њих је свакодневно путовање од Качарева по оштећеном атарском путу дугом више од шест километара, уз честе налете ветра који додатно отежавају вожњу, нарочито зими, кад су наноси снега високи и више од метра.

– Мисија наше јединице је осматрање ваздушног простора у сектору одговорности батаљона ВОЈИН и непрекидно праћење формација, предаја података о осматрању батаљонском центру и унапређење способности за навођење ловачке авиације – каже командир чете чији припадници успешно користе и одржавају поверена радарско-рачунарска средства. Динић је тек нешто дуже од

три месеца командир јединице и каже да му је нова дужност истински изазов, али и да захтева непрекидни ангажман како би се рад тог узорног војничког колектива неометано одвијао.

На радарском положају у Качареву затичемо командира вода потпоручника Стефана Коварбашића, начелника борбене смене, који нас упознаје са задацима и тренутном ситуацијом на радарском екрану. Каже, његова

Капетан
Ђорђе Динић

Потпоручник
Стефан Коварбашић

Заставник
Милан Чегар

дужност је да одржава радарско средство за које је задужен, као и да организује људство у воду како би успешно обављали оперативни рад чији је циљ обезбеђивање података о ситуацији у ваздушном простору за оперативни центар. Важан задатак је и одржавање потребног нивоа способности вода и средстава.

– Посао је изузетно изазован, али сам га савладао у потпуности, превасходно јер сам се управо за овај радар оспособљавао током школовања на Војној академији. Радам у јединици стекао сам и практично искуство, па сам у прилици да сагледам све могућности, као и евентуалне недостатке средства које ми је поверено – каже потпоручник Стефан Коварбашић и додаје да може сам да отклони и квар на радару AN/TPS-70, док се за веће и сложеније кварове позивају искусни инжењери и техничари из батаљона за ваздухопловнотехничко и техничко одржавање и снабдевање.

Млади старшина Војске Србије уједно обавља и дужност заменика

МОДЕРНИЗАЦИЈА КАО ТРАЈНИ ЗАДАТАК

Бригада ВОЈИН опремљена је радарима типа S-600, AN/TPS-70 и аутоматизованим системима ЦВОЈ М-11 и AS-84. Модернизацијом постојећих средстава унапредили су укупну оперативну способност јединице, каже командант 126. бригаде ВОЈИН пуковник Александар Дучић, који с поносом подсећа да је његова јединица задржала име и после НАТО агресије, што види као својеврсно признање за херојска дела у одбрани земље током 1999. године.

командира чете, па је неретко у ситуацији да се „кали” и као организатор посла у јединици, „што уопште није лако, али је и изазов, јер се ради о самосталној јединици”.

Ослоњени једни на друге

Заставник Милан Чегар на месту је командира одељења аутоматизације у радарском воду чете у Качареву. Говорећи о непрекидним дежурствима, каже да су тако планирана и организована да на положају, у смени, проводе непрекидно 48 или 72 сата. Наравно, уз организован сменски рад.

– Радар AN/TPS-70 је модернизован, тако да се од оператора очекује да контролише параметре рада и правилност аутоматског слања података према оперативном центру, а по потреби директним увидом у стање на показивачу радара обрађује податке о циљу и прослеђује их ка оперативном центру. Зато у посади имамо и везисту задуженог за телекомуникације и достављање информација и података – каже заставник Чегар, истичући да је задовољан условима живота и рада у издвојеном објекту.

Од „старог вука” чујемо и да су одговорне старешине веома посвећене кад је реч о изласку у сусрет личним потребама припадника, чинећи их тако задовољнијим и спремнијим на додатне изазове.

– У издвојеним објектима, где нас је мање, често смо ослоњени једни на друге, више него у касарни. Зато је неопходно да постоји разумевање командира, баш као и заменивост, јер је важно да свако од нас, кад затреба, може да замени колегу и одради његов део посла. Посао не сме да трпи ни

ВОЈИН

Ваздушно осматрање и јављање је служба Војске Србије организована као сложен и функционално јединствен информационо-борбени систем стратегијског значаја, у оквиру јединствене ПВО. Својим непрекидним функционисањем ВОЈИН обезбеђује ловачкој авијацији и РЈ за ПВД податке за правовремено дејство, а свим другим јединицама и цивилним структурама неопходне услове за успешну одбрану. Јединице ВОЈИН опремљене су радарско-рачунарским системима и средствима аутоматизације. Бригаду ВОЈИН чине команда, командна чета, батаљон за ваздухопловнотехничко и техничко одржавање и снабдевање, као и два батаљона ВОЈИН.

у једном тренутку – каже Чегар, који је од завршетка школовања, 1995, на месту радарског техничара и свих 26 година непрекидно је у 126. бригади ВОЈИН, где је „променио” три радара и истиче да је радар који му је поверен најсавременије средство којим бригада располаже.

Човек пред екраном

У типичној ситуацији, пред „војиноцем” је екран радара на коме су разнобојне „тачкице”, летелице на небу изнад Србије. Сваког тренутка је свестан колико су важни и одговорни задаци који су пред њим.

Обично је на удаљеном радарском положају, високо у брдима, или у равници. Зна да су у његовом послу секунде веома скупе, те да од информација које доставља зависи ефикасност првенствено ПВО, али и система одбране у целини, па осећа да времена за предаха заправо нема. Не смета му што ће остати незапажен, у сенци хероја из ракетних јединица ПВО и ловачке авијације, којима доставља све информације потребне за ефикасна дејства. Сви они који треба да буду опажени, „виђени” су на његовом екрану.

А он ће, у маниру правог српског војиноца, остати „испод радара”!

Фото: Андрија Гавриловић